

EGYHÁZI- ÉS ISKOLAI SZEMLE

Felelősszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN református lelkész

Megjelenik két hetenként, szombaton

Előfizetési ára: egész évre 120 Lei, fél évre 60 Lei, egyes szám 5 Lei.

Szerkesztőség: Satu-Mare (Szatmár) Református lelkészi hivatal, a hová a lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény küldendő. Kiadóhivatal: Oradea-Mare (Nagyvárad) Ferdinánd király-út (Rákóczi-út) 14. szám. Előfizetési díjak, hivatalos hirdetések díja, reklamációk Konrád Géza címére Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 14. küldendő

Szervezzük meg a magyarság jövendő vezetését!

A már megalkotott népiskolai és a készülőben levő magánoktatási törvény, az állami tanterv erőszakolása,

— mind
egy célra irányulnak: megölni iskoláinkat

De
ezzel még csak egy távolabbi célt akar elérni a sorsunkat intéző földi hatalom. Kulturális
nívónkat akarja lesülyeszteni.

Bármennyire fájdalmas is, be kell vallanunk, hogy a kormánynak ez a célja félig már sikerült. Részben magániskolákká degradált középiskoláink növendékei megfogytak és évről-évre fogynak; két tanítónőképzőnk megszűnt; de az állami intézetekben sem szaporodtak meg a magyar tanulók. Egyre jobban égeti a lelkünket a kérdés: mi lesz szeptemberben? Már azzal sem biztathatjuk magunkat, hogy üresen maradó épületeinket valamilyen sürgős egyházi célra fogjuk felhasználni, mert előttünk van a százvárosi példátlan példa.

Tehát cselekednünk kell! Erőteljes, rendszeres munkához kell fognunk, hogy megteljenek iskoláink. Ez nem a tanárok, nem is egyes csoportok, vagy társadalmi osztályok, hanem egész fajunk érdeke, mert nemzetünk jövője függ ennek a munkának a sikerétől. Ettől függ, hogy a jövőben lesznek-e nemzetünknek itt ebben az országban képzett, művelt vezetői.

Ki kell válogatnunk és iskolába kell vinnünk a tehetséges és tanulni szerető gyermekeket a legegyszerűbb szülők gyermekei közül is. Nagyaink legnagyobb része mindig alulról került fel, néha az első, néha a második generációban. Mindig bűn volt elkallódnia hagyni ezeket az elrejtett tehetségeket, de ma nemzetünk élete ellen való halálos vétek. Ma, mikor olyan kevés juthat fel a szellemi, kulturális élet felszínére, mert olyan sok az akadály, hogy csak a legkiválóbbak tudnak áthatolni rajta, ma nem szabad elveszni egyetlenegy szép reménnyel biztató, kemény koponyájú magyar gyermeknek sem! Ki kell tehát őket szemelni és szüleiket rávenni, hogy küldjék őket iskolába.

Két ellenvetéssel fogunk találkozni. Az egyik: miért taníttassam gyermekemet, hiszen a magyar ember úgy sem érvényesülhet semmiféle pályán.

Szomorú, hogy ez a gondolkodás már-már erőt vesz még az intelligens emberek lelkületén is. Pedig az volna a legnagyobb veszedelem, ha ez a vélekedés általánossá lenne. Meg kell győznünk az így beszélőket, hogy gondolkodásuk tulságosan sötét s a mellett egész közéletünk végtelenül káros. Mert ha bármennyire leszorítanak is a kifejezetten tisztviselő pályákról, de még mindig sok pálya van, amelyekről nem tessék elhárítani ki semmiféle hatalommal és amelyeken mindig tudunk érvényesülni.

Mindig szükség lesz vezetőkre: papra, tanítóra, ügyvédre. Napról-napra jobban meggyőződik népünk, hogy ha tanácsra szorul, ha az igazságot keresi, csak saját fajtájából valóban bízhatik igazán. Aztán ott vannak az üzleti pályák, bankok, vállalatok, vagy az ipari és kereskedelmi pálya, melyek, ha megakarjuk tartani az eddigi színvonalat és versenyképesek akarunk lenni, egyre több szükség lesz a szak tudás mellett általános műveltségre.

A másik ellenvetés: nincs miből taníttatni a gyermeket. Nagy, komoly ellenvetés, de ezt is el kell háritani. Hanem itt már nem elég a

szó: csak tettel boldogulunk. És ez a munkánk másik — elismerem nehezebb része. De biztosítanunk kell ezeknek a szegény gyermekeknek a tanulását is. Módot kell rá keresnünk, hogy a szükséges költséget előteremthessük. Van máris néhány nemes lélek, akik magukra vállalták egy pár diáknak ellátási költségét. Bizonytalán lesz több is, ha rámutatunk arra a nagyfontosságú misszióra, melyet adományokkal elősegítenek. Aztán ott vannak az egyházak tagjai, községek lakosai. Gondoljuk csak el, hány, meg hány egyházunk, városunk, vagy falunk van, ahol egy kis munkával, utánajárással elő tudnánk egy-egy szegény gyermek évi tanulási költségét teremteni. Tudok egyházat, melynek lelkésze máris fáradozik ezen és a hívek nagy része hirdeti, hogy nekik mindig kell pap és ők vállalják egy fiú kitaníttatását.

Reánk lelkipásztorokra, tanítókra és világi urainkra vár ennek a munkának elvégzése. Soha egy pillanatra sem szabad felednünk, milyen nagy felelősség van ma rajtunk, népünk jelenlegi vezetőin. Ennek a felelősségnek meg kell felelnünk! Ma még itt vagyunk, de a jövő kétséges! Mi lesz? Ki fogja majd vezetni ezt a pusztulásra ítélt nemzettöredéket? Bármily nehéz legyen is a munka, nekünk kell gondoskodni róla. Erőt adhat hozzá a feladat nagyszerűsége: ez a munka a magyarság jövő vezetőségének megszervezése!

Debreczeni István.

De profundis...

Tegnap újra találkoztam a kétségbeeséssel. Tizenöt esztendővel ezelőtt ismerkedtem meg vele, egy bús Szilveszter napon, amikor az apámat — egyik beregi kistalu papját — négy esztendei nyomorúság, keserves halódás után kivittük megpihenni a tiszaparti akácok temetőbe. Zord téli nap volt, a környékből jött tisztességtévőket s a falu résztvevő közönségét a hideg hamar hazakergette. Egyedül maradtunk a paróchián: az anyám és mi, a tiz, egy híján kiskorú, neveletlen papi árvák. Ott ültünk az ebédlőben a terített nagy asztal körül s evés helyett kisírt szemmel szóltanul meredtünk egymásra. Az anyám — mintha csak most szakadt volna lelkére a jövőnek minden gondja s mintha megérezte volna egy pillanatban a nemsokára bekövetkező kegyetlen időket — keservesen zokogott az asztalfőre borulva, nehéz kinos sóhajtasok szakadtak ki belőle s amikor nagysokára felemelkedett, alig ismertünk rá, ott ült az arcán, amit addig soha nem láttunk — egy rém: a kétségbeesés.

Tétován tekintett végig rajtunk, a kisebbeken hosszabban akadt meg véresre kisírt szeme s egyszer csak hirtelen magához ölelve a mellette ülő legkisebbiket, a három évet alig töltött Kari fiút, fuldokolva tört ki belőle a kétségbeesés szava: „Gyermekeim — mi lesz belőlünk — mi lesz belőletek?...”

...Azóta nehéz 15 esztendő elmúlt, több mint máskor egy egész élet. Nyiregyházán bizony nehéz volt sokszor a gond egy félreeső kis utca két szobájában, de Istennek hála, elbirta az anyám, a kétségbeesés rég eltűnt arcáról, hisz a legkisebb is már felső gimnázista, az előtte való most tett érettségit, — Isten segítségével, — ha nem nagy egzisztenciák, emberek lesznek egy-másután a korán elmaradt 10 vidi pap árvák...

...És tegnap tizenöt esztendő után újra találkoztam a kétségbeeséssel. Ismét paróchián... ismét papi özvegy arcán... Ismét a régi gond: „neveletlen árváim, mi lesz belőlünk, mi lesz belőletek?” Itt az anyá mellől csak öt árvák néznek fel az égre, de sokkal nagyobb sötétségből, mint akkor mi néztünk. Akkortájt Szilveszterkor is több melegség áradt a paróchiák felé, mint mostanság az aratásutáni kánikulában. Akkor még mindenfelé tisztességesen fizetett egyházi szolga volt a pap s ha lehunyta szemét, még a legszegényebb helyen is maradt a ház körül valami, a gyásszal nem szakadt a házra mindjárt a durva kenyérgond, most sok helyt megszegyenítő a papi fizetés, a temetés után zörgetni kezd a szükség s van hely, ahol még a kegyeleti félét is sokallják a hívek. Akkor még nyugdíj is volt, — beosztással elegendő az életre, — ma, ... szegyenkeznem kellene, nem beszélek róla. Rettenő sötét van, ha kialszik a fáklya a paróchiák körül: És Magyarországon még a megszokottnál is feketébb éjszakába jutottam, képzeljétek el, itt egy egész évre 2000 Lei, 6 hektó termény és 2 hold teljesen gyenge minőségű föld az egyháztól és hívektől járó lelkészi fizetés: Maximum tíz ezer Lei. Ennek a fele járna a kegyeleti 6 óra az özvegynek, mert az államsegélyt, mely a fizetés $\frac{3}{10}$ részét képezte, a halálozás napjától kezdődőleg bevonták. Tehát 5000 Lei a remélhető bevétel február 1-ig. Ezzel szemben már ma 20.000 Leit meghaladó tartozás. [Gyógykezelési s temetési költség.] Mi lesz velük? ... Hiszen már a kegyeleti idő alatt rájuk töri a paróchia ajtót az inség.

Lelkésztéstvérek, segítnünk kell gyorsan, a leggyorsabban, mielőtt az élők szegényére koldus utra indulna ismét egy papi család: Kétszáz körül élünk csak a királyhágó mellett, ha mindenki megteszi a kötelességét, elkergetjük a paróchia ajtóról a fenyegető inséget. Ne késlekedj, ha több

nincs, tedd postára az utolsó százasodat, nem vagy szegény, ha élsz, ha bele nézhetsz még hitvesed, gyermekeid szemébe, nem vagy szegény üres tárcával sem. — Ők lettek szegények, mert ha megmentjük is őket a nyomortól, a szelid hitvesi, — a szerető apai szívet nem adhatjuk vissza soha többé nekik.

Hanem azért mégis, inségtől fenyegetett, gyászban ülő testvérek ott a csékei irdatlan sötétségben, emeljétek fel lassan ti is fejetekeket és töröljétek meg könnyes szemetekeket. Megértő, segítő testvér lelkek indulnak közelből és nagy messzeségből felétek. Vagyunk, akik ismerjük a rátok szakadt sötétség infernóját, hiszen magunk is jártuk kietlen utait. Higgyetek nekünk, — van áldása a sötétségnek is, — jön hajnal a legfelebbebb éjszakára is. Vegyétek elő azt a régi, kopott, szakadt fedelű könyvet, hajoljatok felé a nagy sötétségből s meglátjátok a fénylő betűk átragyogják lassan az irdatlan sötétet. Megtapasztaljátok ti is, mint megtapasztaltuk mi, 15 év előtt gyászos Szilvesztert ért 10 vidi papárvák: van atyja az árváknak. Igen, igen, azt ismétlem néktek, amit jó atyátok sugott felétek elhaló hangon utolsó búcsúszónak „jó az Isten... jó az Isten.”

Ardai Aladár.

Egyházi élet.

A nagybányai egyházmegye közgyűlése.

A nagybányai egyházmegye f. hó 4-én tartotta évi közgyűlését Szatmáron. Csaknem teljes számban jelentek meg az alkotó tagok és szinte ünnepi színezetet adott az a körülmény, hogy az egyházmegye meleg szeretettel üdvözölte és ünnepelte Széll György esperest 50 éves lelkészi jubileuma alkalmából.

A közgyűlést a XC. zsoltár éneklése után, Széll György esperes nyitotta meg, korszerű alkalmi imádságban kérvén az Isten áldását az egybegyűlte munkájára. Majd Csaba Adorján e. m.-i gondnok emelkedett szólásra és közvetlen, keresetlen szavakkal méltatta elnöktársának, Széll György esperesnek az érdemeit, aki lelkipásztori munkálkodásának a közelmúltban töltötte be 50 éves fordulóját. Szerinte a Széll György esperes 50 éves lelkipásztori és közéleti szereplése minden magasztaló szónál szebben beszél. Kívánja, hogy a gondviselő Isten tartsa meg őt még nagyon sokáig a köznek javára és református Sionunk dicsekedésére és hasznára.

A Csaba Adorján üdvözlő szavai után Boros Jónó lelkész olvasta fel Kovács Károly kö-

szegremetei lelkésznek ez alkalomra írt szép költeményét.

Széll György esperes meghatottan mondott köszönetet a nem várt és nem keresett ünneplésért és szerénységére valló nemes gesztussal háritott el magától minden dicséretet, mondván: „Ha valamivel dicsekedni akarok, úgy egyedül az élő Isten kegyelmével dicsekedhetem.” Majd azt az óhaját fejezte ki, hogy bárcsak ő helyettők, akik már előre haladtak a korban támadnának új és edzettebb erők, akik náluknál nagyobb erővel védhetnék és építhetnék az anyaszentegyházat.

A lelkes éljenzéssel fogadott köszönő szavak után Nagy Sándor tanácsbíró indítványára egyhangulag elhatározta a közgyűlés, hogy a jubileumi megemlékezést jegyzőkönyvében is megörökíti.

A tárgysorozat rendjén, örömmel vette tudomásul a közgyűlés a szavazatbontó bizottság jegyzőkönyvéből a Madarassy László tanácsbíróvá választását, akit helyfoglalása alkalmából Széll György esperes meleg szavakkal üdvözölt. A megválasztott pedig minden szónál szebben beszélő tettel köszöntö meg a megfestsztetést, midőn az egyházkerületi fentartói alapra adományozott 10 ezer Leis adományát ujjabb 5 ezer Leivel növelte.

Az esperesi jelentés kapcsán ismételtén felhívta a közgyűlés a lelkészeket a fokozottabb belmissioi munkálkodásra, amely által biztosíthatjuk egyedül népünk lelki világának megváltoztatását és egyházunk s fajunk fennmaradását. A Szentpáli István tanácsbíró indítványára pedig felhívta az egyházlátogatókat az iskolai tanítás szigorubb megvizsgálására.

Szabó József tanácsbíró lemondását, tekintettel előrehaladott korára, érdemeinek elismerése mellett, elfogadta a közgyűlés és elrendelte az így megürült tanácsbírói állásra a szavazatot. Magoss Ferencet ellenben maradásra birta, miután az ő kipróbált erejét a mai viszonyok között az egyházmegye nem nélkülözheti.

Sajnálattal vette tudomásul a felsőbányai 1 és avasujvárosi 2 tanító állás beszüntetését s miután ellene semmit nem tehet, a kényszerhelyzet előtt meghajlik az egyházmegye is.

Ezek után Málnásyné—Kiss Ilona patóházai, Jagó Anna pettyéni, Szelics Ilona m.-szigeti, Kovács József kakszentmártoni, Szücs Béla hiripi és Szabó Lajos halmi-i tanítók az esküt letévén, esperes ur búzditó szavakkal kérte őket magasztos, de nehéz hivatásuk lelkiismeretes betöltésére.

Az egyes egyházakból beérkezett közigazgatási ügyek tárgyalása közben megdöbbenésel

értesült a közgyűlés arról, hogy a nagybányai állami liceum igazgatója megtiltotta a lelkésznek az egyházi énekek tanítását és hogy ellene a minisztériumban alaptalanul vádaskodott. Mint vallássérelmi ügy orvoslás végett felterjesztetett az egyházkerületre.

Hosszabb vitára adott okot a bezárt szatmári tanítónőképző likvidálása. A vélemények megoszlottak. Egyik rész csak az adósság %-edét vállalta, a másik a méltányos, végkielégítés elől sem zárkózott el. Az utóbbi volt többségben, de a határozatot az előadó megfellebbezte. Döntsen a kerület. Hasonló széleskörű megbeszélést váltott ki a józsefházai elértéktelenedett földbérlet ügye. 1919-ben 10 köblös földet adott ki az egyház 200 kor. évi bérért 12 évre és a bérlet ma sem akar többet fizetni. Az egyh. m. közgyűlés azt a bérletet megsemmisítette a törvényben kifejezett joga alapján, mely szerint a presbyteriumok vagyonkezelését hatalmában áll felülbírálni.

A legszomorubb ügyet a szamosdarai renitens presbyterium szolgáltatta, amely sem a lelkészt, sem a tanítót nem akarja díjlevele szerint fizetni. Hiába való volt minden békeltetés, már nem is választanak tanítót. A kinevezett tanító fizetését nem szolgáltatták ki, se templomnak, se iskolának felé se néznek, a lelkészt 27 évi szolgálat után megtámadják. A presbyterium lemond, mert határozatukat a felsőbb hatóság lerontja. Az egyháztagok ujat nem választanak, amiért az egyház kormányzását a szatmárnémeti presbyteriumra kellett bízni. E szomorú ügy a bírósági ülésen folytatódott, ahol ismét nyilvánvaló lett a többször tapasztalt jelenség, hogy egy-két nagyhangú ember hogyan képes fellázítani és terrorizálni az egész falu lakosságát. A renitens presbytererek megkapták büntetésüket, de ezzel még alig nyert elintézést az anarchisztikus állapotban verődő egyházunk sorsa.

Hosszúmező eladott földje 600,000 leit kitevő árának célszerű befektetésére és biztosítására nézve bizottság küldetett ki. Dr Nagy Sándor indítványára a szatmári középiskolák igazgató tanácsának átszervezését határozta el a közgyűlés, hogy a 18 tagú testületbe négyet a kerület, négyet az egyh. megye, kettőt-kettőt a szatmári és németi egyházak küldjenek ki. Ez a határozat a két intézet jövőjének biztosítását célozza.

Több apróbb jelentőségű ügy elintézése után közebédre vonultak a közgyűlés tagjai, melyen lelkes pohárköszöntők hangzottak el az esperesre, az új tanácsbíróra, az egyházmegye új lelkészi tagjára: szerkesztőnkre. Délután a közgyűlés befejeztével 6 közigazgatási és 3 fegyelmi ügyben ítélkezett a bíróság, amelynek ülése csaknem éjfélig tartott.

Levél a szerkesztőhöz.

Nagytiszteltető

Debreczeni István reform. lelkész urnak
Sztámár.

Nagybecsű soraival, melyben munkatársu szólít fel Nagyt ur szalontai felszólalásom kapcsán — megtisztelve érzem magamat. Válaszom, bár nem könnyű és egyszerű, azonban úgy érzem, kikivánczik a nyilvánosságra, mert szeretném a beszédemben lefektetett óhajomat a református sajtóról szélesebb rétegbe elvetemnie.

Reform. egyházi sajtónk teljesen szétforgácsolt, nehézségekkel küzdő s egyházi belpártok, egy egyházmegyéék kicsinyes korlátai közé szorított, többé-kevésbé csekélyet felölölő és sokszor pusztába hangzó. Kérdés, van-e létjogosultsága, vagy haszna és jövője a sok kis apróbb lapnak s nem végzetes hiba-e, hogy a prédikátorok lelkesedésével, a legyőzhetetlennek látszó nehézségek sziklái között hajóznak erőfeszítésével szerkesztett lapjaink néha kivirulnak, sokszor hervadnak zsugorodnak össze s az ígért mag, hol korán érik, hol rügyben nem szökken.

S hogyan Szalontán kifejtettem, a Romániában lévő reformátusságnak csak három lapra van szüksége: egy tisztán theologiai szemlére, mely abszolút tudományos folyóirat legyen s különös figyelemmel ismeresse a külföldi nagyhorderejű vallási felfogások elmélyülését és vallási mozgalmakat. Szüksége van másodszor egy olyan folyóira, mely a lelkészek és a művelt világi osztály lapja legyen s foglaljon magában: irodalmi részt, lelkészeket érdeklő részt, iskolai részt. Minden egyházkerületnek külön rovata legyen, állandó rovatvezetőkkel: Hivatalos rész, hirdetések stb. Pontosan és gonddal szerkesztett külföldi rovat. Szükség van továbbá kifogástalan gonddal szerkesztett néplapra.

Ha csak ez a három, egyházunk minden rétegének megfelelő lap szerkesztésére egyesülnek mostani szerkesztőink Kolozsvár központtal, akkor fényes anyagi körülmények közé kerülnek lapjaink s aránylag olcsón, többek közreműködésével, kitűnően szerkesztett lapjaink tartalmukban gazdagodni fognak s ami fő egymással nemcsak a lelki közösséget teremtik meg, de eljövendő nagy küzdelmeinkhez erőt, erkölcsi bátorságot fognak kilehelni. Szemeink előtt felvonulnak a különböző kerületek, egyes eldugott egyházak s megtaláljuk az érintkezést nemcsak magunk között, de a külfölddel is, az egyházi férfiak a világiakkal, ahogy azt ősi rendszerünk megalkotta.

Minden egyház és világi férfi megtalálja megnyilatkozására az alkalmas talajt s szava tülhallatszik egyházmegyéje s kerülete határain. Idáig nem voltunk szomszéd egyházmegyéink fejlődéséről, küzdelmeiről, állapotáról tájékozva s idegentül, szenvtelenül állottunk egymás ügyebaja iránt s ha tájékozódni akartunk, 2—3 lapra kellett előfizetnünk, hogy némi fogalmunk legyen egymásról. Ha e kettős, vagy hármas előfizetésnek középárányosát áldozzuk egységes lapjainkra bekapcsoljuk magunkat, mintegy rádióval egymás-

sal itthon s kint a nagyvilággal, ahol most nagy vallási fordulatok, vallásközi egyesülések [alianee] s új vallási áramlatok termékenyülnek meg, gazdagítva, tisztítva a vallási felfogást és értelmet.

Tegyük lehetővé az egyház kerületközi sajtó konferenciát egyházi és világi képviselőkkel! Forrjunk össze a fontos, nemesítő, gyakorlati célban s teremtsük meg az egységes irodalmi működést, lap- és könyvkiadást és terjesztést!

Igy szeretném én is szerény munkásságomat felajánlani, mert jelenleg egyesek válla hordja mindnyájunk terhét. Az egyesek hősi küzdelme, sokaknak lankadsága között sötétlő mélység ásit félelmetes, elnyelő torkával.

Elhatározásomat, hogy mint hivatalos munkatárs belépjek becses lapjához, még fenntartom azért, hogy az egyesítés munkájához szabadabban járulhassak hozzá. Addig is azonban nagymérvű elfoglaltságom dacára a munkatárs kötelességéből szívesen kérek részt magamnak, ha nem is mindig eredeti dolgokkal, de ismertetésekkel. Ha pedig látnom kell, hogy az egyházkerületek, megyék, személyek idegenkedését, hiúságát, makacsságát megtörni nem sikerül a közel jövőben — melyhez mindenkinek s különösen nagytiszt. urnak tollát, szavát, lelkes munkásságát kérem — akkor szívesen beállok a munkatársak közé, hogy legalább ezen lapunkat fejlesszük olyanná, mint a milyennek Nagyt. ur megálmodta, elgondolta s megteremtteni elindult, hogy megnyissuk a kicsiny lelkész-lakok ablakait a friss áramlatoknak s újult erővel hozzuk napfényre a bujdosó, elernyedő ősi hitet s bekapcsolhassuk a modern lüktető életbe a megtépzott hitéletet, amit külföldi testvéreink már meg is teremtettek.

Borosjenő, 1925. június hó.

Dr Balogh Ernő.

Akiket hazahivott az Ur.

Rovács Zsigmond, a magyarországi egyház lelképásztora négy havi súlyos betegség után, július 6-án csendesesen elhunyt. Azok közé tartozott, akiket nyugalmi állományból szolgáltatt vissza az aktivitás terére a háború utáni esztendő nehéz próbája.

Nagybányán született. 1857. márc. 20-án. Elemi- és középiskolai tanulmányait szülővárosában, a theológiát Debrecenben végezte. Kilenc éves nagybányai káplánkodás után 1891-ben a nagybányai, 1895-ben a nyírhassai, 1913-ban a nyírlővői egyház választotta pásztorául. 1916-ban egészségi okokból nyugalomba vonult s szülővárosában telepedett meg. A háború és impérium változás után a penzionáltak szomorú sorsa őt is utólte, 1922-ig — nyugdíj és számottévk foglalkozás nélkül — a legnagyobb szegénységben élt családjával. Egészségi állapota javulásával reaktiváltatta magát s a kisnyégerfalvai lelkész-tanítói állásra választott meg. Ezt az erejét meg-

haladó terhes hivatalt — meghívást nyervén — 1924. október havában felcserélte a gyengébben dotált, de nyugalmasabb magyarországi lelkész állással. Sajnos, — ezt a viszonylagos nyugalmat sem élvezhette soká. Ez év februárjában újból rátámadt a régi betegség s a gyöngye testet hamarosan ágyba döntötte. A pünkösztől ünnepen utolsó erőfeszítéssel még felkelt s hűveinek beteg-urvacsorát osztott. Amikor visszatért az ágyba, a végénél már ott állott a halál. Július 6-án zugolódás nélkül átadta neki a testét, a lelke pedig felemelkedett Ahoz, akiben utolsó lehetéig mint „jó” Atyjában bízott. Nyomorban maradt könnyező szereteteitől végső szavaival is azzal bucsuzott: „jó az Isten.” Szelid papi lélek volt, — hűséges férj s gyermekeiért élő családapa. Özvegyén kívül 5 árvája siratja. Legyen siri álma — mint halála volt — csendes s feltámadása boldog.

Értesítés.

Számos tantestülettől való szíves érdeklődésre tisztelettel tudatom, hogy a jövő iskolai évre szóló *tankönyvjegyzék* még nincs összeállítva és azt legközelebbi számunkban fogjuk közölni.

Béres Károly,

egyházkerületi tankönyvbizományos.

Egyházi hírek

A nagybányai egyházmegye lelkészegyesületének közgyűlése. A nagybányai református egyházmegye lelkészegyesülete évi közgyűlését július 21-én tartotta Szatmáron. A közgyűlésen szép számmal jelentek meg a lelkészek, élükön az egyházmegye minden modern egyházépítő munka iránt nemes érzékenységgel bíró vezérével, Széll György esperessel.

A közgyűlést Magoss Ferenc mikolai lelkész, egyesületi elnök nyitotta meg, rámutatott arra, hogy a lelkészegyesület még mindig nem fejthette ki olyan munkásságot, amilyen óhajtott volna, miután eddig még az egyes körök megszervezése sem történt meg az egyházmegyében, sőt ahol már megtörtént is ez, még ott sem indult meg a munka, kivéve a nagybányai kört, ahol már szép jövővel biztató kezdeményezések történtek. Majd az elnöki megnyitó után Boros Jenő szatmári lelkész tartott előadást arról, hogy miként lehetne az egyházi életet és a hívek érdeklődését az egyház iránt intenzívebbé tenni azáltal, ha minden gyülekezetben rendeztetnének egyházi ünnepélyek és vallásos összejövetelek vendégszónokok közreműködésével. Előadásában rámutatott arra, hogy különösen a falusi gyülekezetekben, ahol állandóan egy lelkész végzi a szolgálatot, mennyire fölkelte a hívek érdeklődését egy-egy idegen lelképásztornak a szolgálata, milyen áldott hatások fakadnak annak nyomában. A mai időkben már nem szabad megelégedniök a lelkészek-

nek az istentiszteleti szertartások sablonos elvégzésével, hanem új utakat és módokat kell keresniök és alkalmazniok arra nézve, hogy a hiveket igazán élő tagjaivá neveljék az egyháznak. — Az előadásban felvetett gondolatot a Széll György esperes, Debreczeni István és Mogyorós Sándor lelkészek helyeslő, illetve kiegészítő hozzászólásai után egyhangulag magáévá tette az értekezlet.

Szaplonczay Bertalan nagybányai lelkész a hiveknek a lekipásztorok által való rendszeres látogatásáról tartott ezután igen értékes, gyakorlati tapasztalásokon felépített előadást, melyet egész terjedelmében közölni fogunk lapunkban. Miszti Mihály józsefházai lelkész a lelkészi nyugdíjintézet ügyét ismertette. A lelkészözevgyek fokozottabb segélyezése tárgyában csak a nyugdíjintézeti belépési járulékok összegének ismerete után határoz az értekezlet. A bányai kör javaslatára a temetési segélyeknek esetenként 150 Leire emelését ajánlja az értekezlet az egyház-megyei közgyűlésnek, a könyvtár illetéket pedig évi 100 Leiben óhajtja megállapítani. E javaslatok elfogadása után Bánhidi Antalné vasárnapi iskolai tanítást tartott. Majd a folytatólagos gyűlésen még az iskola ügygel kapcsolatos kérdésekről és az egyházi vagyon kezeléséről folyt érdekes megbeszélés, amelynek kapcsán különösen Széll György esperes adott megszívlelésre méltó tanácsokat. Végül a Magoss Ferenc elnök záró szavai után, egy hasznosan töltött délelőtti tudatával osztottak szét az értekezlet tagjai.

Egyházi adomány. Angi Dávid 1 hold 1270 □-öl földjét az adorjáni egyháznak hagyta végrendeletében. Az egyh. megyei gyűlés köszönetét nyilvánította a nagyértékű adományért.

Özo. Kovács Zsigmondné, néh. Kovács Zsigmond magyarcsékei lelkészársunk nagy nyomorúságban levő özvegye és családja részére szánt adományokat Arday Aladár felügyelő lelkészhez [Ginta—Gyanta, Bihar-m.] kérjük küldeni, ki két hetenkint nyilvánosan el fog számolni.

Az ORLE ez évi konferenciáját Kecskeméten tartja augusztus 20—25. napjain.

Néhai Hegyesi Márton hagyatékából eladó könyvek: 1. *Bihardíószegi egyház multja és jelene.* 2. Kovács: *Egyházjog alaptanai.* 3. *Belényesi egyház története.* 4. Dr. Barna: *Tiszántúli ref. egyházkerület története.* 6. Rácz Károly: *Protestantizmus és a művészetek.* Cim a Kiadóhivatalban.

BISZÁK JÓZSEF

harang- és ércműödéje Ghioroc-on
(Gyorok, Brad-megye)

harangot,

a legjutányosabb árak mellett készít a legfinomabb anyagból bármely hangú és nagyságú a legdiszesebb kivitelben, kívánatra feliratokkal, képekkel díszítve, ingó rendszerű vas felső koronával, vagy bármely más kívánt rendszerű állvánnyal. *Gyártmányai* kiválóságát több elismerő levél igazolja. Érdeklődőknek részletes leírással és árajánlattal készséggel szolgál. [Megrendelésnél kérem ezen lapra hivatkozni.] 5

Szerkesztői üzenetek...

B. S. Erdőhegy. Sorba jönnek, türelmedet kérem. — **B. M.** Amint lehet, jönni fog. — **Sz. E.** Nagybánya. A jövő számban kezdem, kívánságod szerint. Nem fog a novella sorsára jutni, amiért nem engem illet a vád, hanem Szigetet. — **V. I.** Iriny. Levélben válaszolok. — **V. D.** A csere ügyben levél megy.

Hivatalos rész.

Pályázat.

A nagykarolyi ref. egyház presbytériuma pályázatot hirdet az egyik üresedésben levő segéd-tanítói állásra,

Javadalom: 1. Egyszobás lakás konyhával. 2. Kézpénz az egyház pénztárából havi előleges részletekben 24,000 Lei. 3. 4 m³ tűzifa beszállítva.

Kötelessége a presbytérium által kijelölt osztályok tanítása és vasárnapi iskolai csoport vezetés. Állás szeptember elsején elfoglalandó.

Okmányokkal felszerelt pályázati kérvények augusztus 20 ig adandók be careii-mari—nagykarolyi ref. lelkészi hivatalba.

Gönczy Sándor,

ref. lelkész, isk.-széki elnök.

Pályázati hirdetés.

Az irinai—irinyi ref. egyház pályázatot hirdet kántortanítói állásra.

Fizetése: Kétszobás lakás, konyha, kamara, pince, melléképületekkel, kúttal és megfelelő kerttel; 2 h. 1276 □-öl szántóföld három fordulóban, őszi, tavaszi szántását egyház végzi: 1 h. 457 □-öl rét, melynek minden munkája az egyházzé; egy vékás szőlőföld részben beültetve, szántóföldjét egyház szántja; 2 h. legelő; 2 öl tűzifa beszállítva; minden tanulótlól 2 Lei, 1 véka csős tengeri, 1 csirke; törvényes stóla. — Földek adóját egyház fizeti.

Kötelesség: Jelenben III—VI, szükség esetén I—VI oszt. tanítása, fizetésjavítással, kántorkodás, jegyzősködés presb. s egyházi gyűléseken, lelkész és tanítótárs helyettesítése. — Pályázhatnak okleveles, nostrificaló vizsgát tett férfi és nőtanítók szolgálati, születési, erkölcsi, honpolgársági bizonyítvány mellékletekkel a hirdetés megjelenése után 2 héten belül.

Cim: ref. lelkészi hivatal, Irina—Iriny, posta Careii-Mari, jud. Satu-Mare.

Veress Imre,
ref. lelkész.

Pályázati hirdetés meghosszabbítás.

A kécsi [Chet] ref. egyház a „Szemle” 12—13. számában közzétett pályázati hirdetését kántortanítói állására augusztus 20 ig meghosszabbítja. Személyes megjelenés előnyös. Próbaorgonázás augusztus 23. Állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Ref. Egyháztanács.

112—925. sz.

Pályázat.

A lemondás folytán megüresedett Santaul-Mic (Kisszántó) ref. organista-kántortanítói állásra.

Javadalom: 1. 7 $\frac{1}{2}$ kat. hold régi egyházi föld és 14 $\frac{1}{2}$ kat. hold kényszerbérleti föld haszonélvezete, mely utóbbi mérnöki felmérési költsége fejében megválasztott tanító távozó elődjének fizet 449 Leit. Mely összeget az egyház visszatéríti akkor, ha a földek az egyház nevére telekkönyveztetnek. 2. Tandij, cirka 60 növendék után és párbérváltság címén havi 500 Lei az egyház pénztárából előre fizetve. 3. Stóla, egyh. ker. díjszabás szerint. 4. Két szobás lakás, konyha, kamara, melléképületekkel, 700 □-ól kerttel.

Kötelesség: Az I—VI. osztályu vegyes iskola növendékeinek az állami tanterv szerinti tanítása, ismétlősök oktatása, kántori és egyházi jegyzői teendők végzése, lelkész akadályoztatása esetén és kánonikus órákon szószéki szolgálat.

Pályázhatnak nostrificáló vizsgát tett, államilag érvényes oklevéllel bíró ref. férfi- és nőtanítók a szokásos okmányokkal ref. lelkészi hivatalhoz címezve 1925. évi augusztus hó 30-ig. Nőtanítók azonban csak egy évre alkalmazhatnak. Választás augusztus 30-án. Állás a választás jogerőre emelkedése után elfoglalandó.

Santaul-Mic (Kisszántó), vasútállomás Episcopia Bihor, 1925 augusztus 5.

Babicsák József,
ref. lelkész, isk. sz. elnök.

Tudnivalók az 1925—26. iskolai évre.

1. Megjelent a *Törvény az állami elemi oktatásról*, amely ugyan nem a református felekezeti elemi iskolákra vonatkozik, azonban vannak benne olyan rendelkezések, amelyek minden állampolgárt érintenek. Éppen azért kívánatos, hogy lelkészeink, tanítóink ösmerjék. A Törvény magyar fordítása beszerezhető *Béres Károly* tankönyvbizománysunknál.

2. A Törvény 12. §-a szerint a szülők kötelesek gyermekeiket az elemi iskolába járatni, még pedig 7-től a betöltött 16 évig. A minisztérium az általa szükségesnek tartott körülmények között megengedheti, hogy a gyermekek 6 éves koruktól járassanak az elemi iskolába.

3. A szülők kérelmére a 6 évet betöltött, de még 7 évet el nem ért egészséges, erős gyermekek előjegyzésbe veendők, rólok egy kimutatás készítenő az alábbi minta szerint, amelyet minden iskola felküld az esperesi hivatalnak szeptember 1-ig. A késedelmért az iskola előjárósága felelős.

Tablou

despre elevi prenotat în clasa I. din școala primară dela _____ cari nu sunt încă în vârstă de 7 ani

Kimutatás

a _____ i ref. elemi iskola I. osztályába előjegyzett tanulókról, akik nem töltötték be 7-ik évüket.

	Numele elevilor A tanuló neve	Locul nașterii Születési helye	Anul, luna, ziua nașterii Születési ideje
1	Magyari Ștefan István	Oradea-Mare—Nagyvárad	1918. IX. 1.
2	Szilágyi Iuliu Gyula	Tileagd—Mezőtelegd	1919. IV. 2.
3	Szabó Iosif József	Tinca—Tenke	1919. VIII. 30.

la _____

Vázut:

la 9. _____ 1925.

presedintele consiliului școlar.
iskolaszéki elnök.

protopop reformat.

4. A Törvény 12. §-a az állami elemi iskolába beiratkozás alól mentesíti azokat, akik bebizonyítják, hogy gyermekeiket a jelen törvényben meghatározott nevelésben és oktatásban részesítik az állam által elismert felekezeti iskolákban. Azok, akik gyermekeiket felekezeti iskolában akarják taníttatni, kötelesek az állami iskolánál, melynek körzetébe tartoznak, írásbeli nyilatkozatot letenni, megjelölve benne az intézetet, amelybe gyermeküket beíratják. A református felekezeti iskolákba beírott gyermekek szülői tehát az állami elemi iskolai beiratások ideje alatt sajátkezű aláírásukkal ellátott nyilatkozaton (Declarație, kapható 80 banijával *Béres Károly* tankönyvbizománysunknál) értesítsék az állami isk. igazgatóságot, hogy gyermekük tulajdon felekezetük iskolájába jár; nyilatkozatuk beadásáról elősmervényt kérnek; a jelentést elmulasztókat a Törvény 21. §-a 100—300 Lei pénzbírsággal sújtja.

5. A felekezeti elemi iskolákban a beiratások ideje augusztus hónap utolsó hete.

Hirdetmény.

A nagyszalontai ref. egyházmegye által fenntartott intermátusba az 1925—26. iskolai évre a következő díjak állapították meg:

Lakás és teljes ellátásért (mosáson kívül) hónaponta 600 Lei készpénz, 5 kg. nullás liszt, 10 kg. kenyérliszt és 1 kg. zsír.

Ezen díjak 2 hónaponta előre fizetendők.

Felvételnek elsősorban református szülők gyermekei. — Van 4 féldíjas és 2 3/4-ed díjas hely.

Jelentkezni óhajtok kérvényeiket 1925 augusztus hó 25-ig adják be a nagyszalontai esperesi hivatalhoz.

Internátusi bizottság.**Pályázat**

a mezőbajji református iskola megüresedett tanítói állására.

Fizetés: 2 szoba, konyha s mellékhelyiségekből álló lakás, nagy kerttel. Készpénz: évi 18,000 Lei, havi előleges részletekben.

Kötelesség: az I—II. vegyes osztály tanítása. Vasárnapi iskola vezetése.

Pályázhatnak államilag érvényes oklevéllel rendelkező férfi- vagy nőtanítók. Vasárnapi iskolai vezetésben jártasak előnyben részesülnek. Pályázati határidő szeptember 6. Pályázati kérvények a ref. lelkészi hivatalhoz Boiu—Mezőbajj (u. p. Cioméguiu, jud. Bihor) címzendők.

Mezőbajj, 1925 augusztus 8.

Református presbiterium.**Pályázati hirdetés.**

Az érmelléki egyházmegyébe bekebelezett ottományi református egyház pályázatot hirdet a lemondás útján megüresedett orgonista kántortanítói állásra.

Fizetése: ez idő szerint havonta előre egyenlő részletekben fizetendő évi 9000 Lei készpénz, 14 kat. hold kántori és tanítói föld, a bizottság értékelése szerint 7000 Lei, 10 kat. hold kényszerbérleti föld. 6 legelőjogért községtől ezidő szerint évi 600 Lei, stóla egyházkerület megállapítása szerint, lakás természetben (2 szoba, konyha, melléképület) A föld mind szántó.

Egyházi földek minden adóját az egyház fizeti, kényszerbérleti földek adóját és költségeit tanító.

A földek ez évi minden termése távozó tanító illeti. Megválasztott tanító elődjével a konyhakert ez évi termésére megegyezhetik.

Kötelessége III—IV. vagy a hozzá beosztott osztályok vezetése, kántori teendők végzése, egyházi jegyzőség, lelkész akadályoztatása esetén annak helyettesítése, egyházépítő munkában lelkésznek segédkezés, énekkar szervezése, faiskola vezetése.

Az egyház a költöztetéshez a legközelebbi állomásig (Margitta, Székelyhid vagy Érmihályfalva) fuvarát, vasúti fuvarát nem téríti meg.

Személyes bemutatkozás előnyös, de vasúti költséget az egyház nem fizet.

Pályázati határidő 1925 szeptember 13. Megválasztott az állást tartozik azonnal elfoglalni.

Otomani—Ottomány, 1925 augusztus 9.

1—2

Egyháztanács.**Pályázat.**

A csokalyi (Ciocaia) ref. egyház pályázatot hirdet orgonista-kántortanítói állására.

Javadalom: 1. 24 kat. hold föld. 2. 3 öl tűzifa beszállítva. 3. Minden növendék után 1 véka rozs. 4. Kántorságért 10 hl. rozs. 5. 2500 Lei készpénz. (Tankötelesek száma 70—80)

Kötelesség: I—VI. vegyes osztályok vezetése. Kántori teendők végzése. Énekkar-szervezés. Ismétlődő és vasárnapi iskola vezetése. Lelkész akadályoztatása esetén szószéki szolgálat. Presbiteri jegyzőkönyv vezetése.

Kellően felszerelt kérvények szeptember 1-ig küldendők be a lelkészi hivatalba. Az állás szeptember 5-én elfoglalandó.

Csokaly (Ciocaia), Bihar-m. Vasútállomás Kágya (Cadia) 2 km.

Presbyterium.**Harangokat,**

vas harangszerelőanyagokat ajánl és vas harangállványokat

Hönig Frigyes harang-öntődéje

ARAD, Sîrada Barîtiu No. 10-21. Alapítatott 1840.

Mindenféle hivatalos-, kereskedelmi- és magán

nyomtatványokat,

u. m.: levélpapírt, borítékot, számlát, jegyzéket, esküvői- és mulatsági meghívót, eljegyzési kártyákat, névjegyeket és cégkártyákat, táblázatokat, árjegyzékeket, heti és havi folyóiratokat, stb. stb. a legutánabban árakon, csinos, izléses kivitelben készít

BÉRES KÁROLY

könyvnyomdája, és tankönyvkiadóvállalata.

A református elemi iskolákban használandó

hittankönyvek, új zsoltárok, bibliák

különböző nagyságban és kivitelben, mindenféle tankönyvek, a legjobb írószerek, füzetek stb. a legolcsóbb árakon

BÉRES KÁROLY

könyv- és papirkereskedésében,
a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Vallástani
kézikönyveinek kiadója és főbizománysánál
szerezhetők be

Oradea-Mare—Nagyvárad,

Bul. Regele Ferdinand — Rákóczi-út — 14.

Helyi és interurban telefon: 6—22.